

PRVNÍ VÝPRAVA JAMESE COOKA

James Cook byl britského mořeplavec, který žil v 18. století. Jeho první plavba měla za cíl prozkoumat Tichomoří v oblasti, kde leží Austrálie a dále pozorovat nebeské úkazy.

Endeavour byla přestavená obchodní uhelnou lodí. Délka lodi byla 32 m (106 stop), šířka byla 8,92 m (29 stop). Loď měla ploché dno, což umožňovalo plavbu v mělkých vodách. Trup lodi byl opláštěván a řádně utěsněn. Byla vybudována třetí vnitřní paluba s kabinami a skladišti.

Pak bylo ještě potřeba naložit náklad. Loď byla vyzbrojena děly pro případ napadení domorodým obyvatelstvem v Tichomoří.

Zároveň bylo potřeba zajistit dostatek potravin na tak dlouhou cestu. Základními potravinami bylo solené vepřové a hovězí maso, mouka a hrách. Na lodi byly dále zásoby hrozin, sýra, soli, cukru a kyselého zelí, jako hlavního prostředku bránícího kurdějím. Vedle zásoby pitné vody vezla loď 250 sudů piva, 44 beček brandy a 17 beček rumu.

Vedle Jamese Cooka byli v posádce důstojníci. Lodním lékařem byl Dr. Monkhouse, oddíl vojenské pěchoty. Hlavním přírodovědcem výpravy byl botanik Joseph Banks. Pro výtvarné zdokumentování přírodních objevů se výpravy zúčastnili 3 malíři. V době vyplutí bylo na palubě celkem 94 mužů posádky, námořní pěchoty a vědecké skupiny.

Loď Endeavour vyplula z přístavu v Plymouthu 26. srpna 1768. Zásoby doplňovala na ostrově Madeira, Tenerife, až se po překonání Atlantského oceánu dostali k brazilskému městu Rio de Janeiro.

Tam je však nepřijali přátelsky, na pevninu mohli jen v doprovodu stráží. Doplňili zásoby a pokračovali dál.

Během plavby k Ohňové zemi 23. prosince měl astronom Green možnost pozorovat dva astronomické úkazy. Nejprve to byl meteor, rychle letící západním směrem a pak zatmění Slunce.

Na Ohňové Zemi lodní botanik Banks spolu s dalšími muži pokusili zdolat blízkou horu. Cestu jim značně stěžovala zakrslá vegetace, a navíc během výstupu začala silná sněhová bouře. Výprava přenocovala u ohně, avšak ráno zjistili, že dva Banksovi sluhové umrzli.

Začátkem června byla zahájena příprava na pozorování přechodu Venuše na obloze na ostrovech Tahiti.

Během pozorování přechodu Venuše, kdy byli důstojníci zaneprázdněni, že se jeden z námořníků vloupal do lodního skladiště a ukradl množství hřebíků, které sloužily k výměnnému obchodu. Námořník byl tvrdě potrestán poručíkem Jamesem Cookem.

V říjnu 1769 posádka Endeavour spatřila Severní ostrov Nového Zélandu. Cook kompletně obeplul Nový Zéland, čímž vyvrátil teorii, že by ostrov navazoval na nějaký kontinent. Objevil také Cookův průliv, oddělující Severní ostrov a Jižní ostrov.

Před opuštěním Nového Zélandu se musel Cook rozhodnout, kterou trasou se vrátí do Anglie. Cook se však nakonec rozhodl k návratu západním směrem s tím, že prozkoumá východní pobřeží Nového Holandska (Austrálie), které bylo v té době zcela neprozkoumané.

O další půlrok později loď Endeavour zakotvila v zálivu, který byl později nazván Botanický záliv Botanický záliv.

Posádka pokračovala dál v plavbě, ale bohužel narazila na korálový útes, skrytý pod hladinou a uvízla na něm. Do lodi začalo silně zatékat. Cook se pokusil uvolnit loď jejím odlehčením. Nechal hodit přes palubu kazící se zásoby, šest lodních děl a všechen nepotřebný balast. Současně byly nasazeny lodní pumpy na odčerpávání vody. Veškerá snaha o uvolnění lodi jejím odlehčením však byla marná. Cook se rozhodl, s vědomím možného rizika, že loď uvolní odtažením.

Lod' se jim podařilo uvolnit, a však byla silně poškozená. Vydali se směr Batavie (dnešní Jakarta).

Cestou Cook dokázal, že Nové Holandsko a Nová Guinea tvoří spojenou pevninu.

Na Jakartě se jim podařilo loď opravit, ale bohužel ne dostatečně včas. Jakarta měla pověst špinavého města, kde se šíří nemoci jako je úplavice a malárie.

Své deníky a mapy předal kapitánu lodi východoindické společnosti, aby je dopravili na Britské ostrovy.

Cook chtěl odplout co nejdříve, což se nepodařilo a onemocnělo přes 40 členů posádky a sedm lidí včetně lodního lékaře zemřelo.

Následovala nejnáročnější část cesty. Každý den někdo onemocněl a zemřel.

Dopluli k mysu dobré naděje, a pak už pokračovali k Britským ostrovům. 10. července 1771 spatřili námořníci pobřeží Anglie a 13. července zakotvili. Posádka byla prořídla a zdecimovaná, ale James Cook přivezl spoustu map a zápisků, které mohli publikovat do novin i odborné literatury.